

19.11x26.62	1/2	עמוד 20	77	20/11/2018	66053882-8
880770 - רשת טפרי - סטימצקי					

חשבון נפש רפואי

מלקולם קנדריק: **רפואת יתר**, מאנגלית: שרה ריפין, **סטימצקי** 2018, 304 עמ'

עוד לפני קריאת הספר ניתן לשער את תוכנו, על פי הכותרת האומרת שיש יותר מדי רפואה, משמע רפואה מיותרת, משמע רפואה מזיקה. חותכת עוד יותר היא כותרת המשנה: "איך לברור עצות רפואיות מתוך דברי הבל רפואיים". הספר נכתב בידי רופא, מזווית ראייה של רפואה קונבנציונלית בלבד, והוא מיועד לקהל הרחב. הסגנון לעתים הומוריסטי, אירוני ואף ציני, ופה ושם מופיעים חלקים מדעיים קשים מעט, שניתן לדלג עליהם.

זהו ספר מהנה ביותר, אף שנאמרים בו הרבה מאוד דברים שאינם רק מטרדים אלא גם אימונים ונוראים. ההיבט הפוליטי של עולם הרפואה נפרש לאורך הספר, ועולות בו סוגיות חברתיות ומוסריות. ד"ר קנדריק מתאר עולם רפואי מחקרי נגוע בהטיות, אינטרסים כלכליים וחשיבה דוגמטית. **מטרתו לגרום לנו לפקפק, לא רק בסמכויות רפואיות ממסדיות, אלא גם בו עצמו, ולכן הוא אומר: אל תאמינו לי! בדקו את דברי! ומציין מראי מקומות, קישורים והפניות. אציין גם שלא מכבר נערך כנס גדול בנושא רפואת יתר, והשתתפו בו ד"ר קנדריק ורופאים ישראלים. (ניתן להגיע בקלות לסרטון.)**

בהמשך לכותרות החתרניות באים ראשי הפרקים הפרובוקטיביים למדי, ואצטט חלק מהם: "כלים לכינון האמת"; "מתאם אינו סיבתיות"; "איך עכבר (מוחלט) מוליד הר (יחסי)"; "דברים שאינם אמת נחשבים לעתים קרובות לאמת"; "הפחתת מספרים אינה זהה להפחתת סיכון"; "רופאים עלולים לגרום נזק חמור לכריאותכם"; "עובדות אפשר לעתים להמציא יש מאין וזה מה שקורה"; ויש גם כותרות משנה: "איך קטלה המנוחה במיטה?"; ובהמשך: "האם יש מנוחת מיטה חדשה?"; "אסור לפקפק"; "משחק 1 - ממך את המחקר"; "משחק 2 - המצא מחלה שצריך לטפל בה"; "במי אפשר לבטוח"; "ריבוי תרופות"; ועוד ועוד. מילים כדורבנות! הקורא הנבון קולט את המסר, אבל חשוב לקרוא את הפרטים שהם לב לבו של הספר, והם מעניינים ולעתים מכים בתדהמה: מה, מכרו לי לוקשים? אני סתם לוקח סטטינים? אני סתם מפחד משבעת הקילוגרמים שהתיישבו עלי? אולי זה לא נורא שהכולסטרול שלי 238? אולי זה אפילו טוב? ואולי מוטב, כמו שכתב פעם המשורר מנחם בן, לעשות כמה שפחות בדיקות ובכלל להתרחק

יערה בן דוד

פנים

- בשֶׁבַח הַתְּבַקְעוֹת הַרְמוֹנִים
- בְּשֶׁבַח הַכְּפָרָה וְהַמְחִילָה
- בְּשֶׁבַח הַרְגֵעַ הַמִּנְתֵּק סִירָה עֲגוּנָה
- בְּשֶׁבַח הַתְּרַדְמָה שֶׁנִּפְלָה עָלַי
- בְּשֶׁבַח הַהֲתַעֲוֵרוֹת בְּחֻצְרוֹת עִם שֶׁלֶל בְּחִיקַי
- בְּשֶׁבַח אֲקָרוֹס הַנוֹפֵל בְּהַנְמֵס הַדוֹנֵג
- בְּשֶׁבַח צְרִיבַת הַלְשׁוֹן
- בְּשֶׁבַח הַמִּכְבֵּשׁ הַתֵּם וְהַמְזַגֵּג בְּבוֹא מוֹעֵד
- אִין דֵּי מְלִים בְּגַעֵשׁ הַפְּגָסוֹסִי

התרת נדרים

- עַל חֲטָא הַיְהִרָה
- עַל חֲטָא מְקַסֵּם שׂוֹא
- עַל חֲטָא הַחֲזוֹר עַל הַפְּתָחִים
- עַל חֲטָא הַלְשׁוֹן
- עַל חֲטָא הַהִכְלָאָה וְהַגְרוֹשׁ
- עַל חֲטָא הַכְּפָרָה
- עַל חֲטָא הָעֶרְגוֹן
- עַל חֲטָא הַמְחִיקָה בְּטָרֵם עֵת
- עַל חֲטָא הָאֵדָם
- וְעַל חֲטָא הַמְקוֹם
- אֲשִׁבֵּעַ בְּצַחְצוּחוֹת נִפְשִׁי
- וְאִיבְרִי מְפִיסִים

מתוך ספר חדש שיראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד

יתר" נמנים הניתוחים הבריאתיים, שמטרתם לסייע להרזיה, מה שאגב משקף את הכישלון הגדול של דיאטות ומוצרי הרזיה ומיני שיטות שונות ומשונות, באשר כל הסטטיסטיקות מראות שלטווח ארוך קשה לשמור על הירידה במשקל. קנדריק אכן מעלה טיעונים כבדים לטובת ההעדפה להישאר כבד משקל על הפקדת הבריאות בידי הרופא הבריאתרי, בשל הסכנות הגדולות הכרוכות בפרוצדורה. ריבוי תרופות לקשישים אף הוא בגדר רפואת יתר מסוכנת, וכבר שמענו על קשישים שנהפכו למטושטשים ודמנטיים, אבל חזרו לצלילותם לאחר הפחתת ניכרת בתרופותיהם.

מהמסד הרפואי? אין לי כלים רפואיים להערכת טיעוניו של ד"ר קנדריק, ולכן אני נמנעת מהבעת דעה כלשהי, אבל הוא אינו הראשון שכותב על הצד הפוליטי שברפואה. ואוסיף, ברוח הציניות של קנדריק, שמעטים הרופאים שיכולים להרשות לעצמם להתייחס באופן ענייני לספר המעלה טיעונים העומדים בניגוד לנהוג והמקובל.

חשוב להבהיר: אין זה ספר נגד רפואה ורופאים. המחבר עצמו מציין את הדברים הנפלאים שרופאים עושים, והוא עצמו רופא גאה שמאמין ברפואה מדעית. אבל הוא חושב שהרפואה כימינו אינה רק מדעית, ושגורמים זרים ובלתי טהורים משחקים תפקיד בהחלטות רפואיות ממסדיות, שכן רפואת היתר הזאת מפרנסת כל כך הרבה גופים גדולים: יצרני תרופות, וחיסונים וכל מי שקשור לשרשרת המזון הרפואית. קנדריק אינו נלחם ברפואה אלא ברפואת היתר. וכל זה אינו קשור לרגשות אישיים של הכרת תודה והוקרה שיש לכולנו כלפי הרופאים המסוימים שאנו מכירים. הבעיה אינה ברופא הבודד אלא בשיטה. בממסד. בחוטים הקושרים אינטרסים לרפואה.

הרציונל של הספר הוא שאין לסמוך על סמכויות רפואיות. צריך לשקול ולברוק. הגישה התמימה יותר אומרת שצריך לקחת כל מה שהרופא נותן כי הוא יודע. הוא למד שנים. צריך לשמוע בקול הרופאים. **חלק גדול מהספר מוקדש לסקירת ניסויים רפואיים, ביניהם כאלה שגרמו לבכירי הממסד להוציא הנחיות מחייבות. מתברר שיש ניסויים מפקפקים וכי נעשות מניפולציות בנתונים, כמו התופעה של "כריית נתונים", וכמובן אינסוף הטיות הנוגעות לקשרים עם מממני הניסויים.**

ד"ר קנדריק טוען שיש המון קביעות רפואיות שאין מאחוריהן כל ניסוי רפואי ומיני הנחות שהשתרשו ללא בסיס מדעי: למשל הרעה שרווחה פעם שההורמונים הנשיים מגינים על האישה מהתקפי לב. או למשל מדד ה-BMI המבוסס על מספרים שנקבעו די באקראי, ואפילו ההוראה הרווחת, לאכול כך וכך מנות פרי וירק ביום. מהיכן נולדו המספרים האלה? לא ידוע. הספר יצא לאור בבריטניה ב־2014 ומאז יותר ויותר מדברים וכותבים על רפואת יתר, על בדיקות מיותרות וניתוחים מיותרים.

אבל זהירות. ד"ר קנדריק לא כתב ספר הדרכה רפואי, אלא ספר שקורא תיגר על הנחות מובנות מאלהן. על כך שנעשות שטויות רפואיות שאנשים משלמים עליהן מחיר כבד. בין הפרוצדורות שהמחבר מונה במסגרת "רפואת

19.13x11.54	2/2	עמוד 21	עחון 77	20/11/2018	66053883-9
סטימצקי - רשת ספרי - 880770					

לו מעמדה רפואית מסוימת? עד כמה ישתף פעולה עם הפרכת עמדתו? בהיותו מתמחה נכח קנדריק בהצגת מקרה רפואי של חולת סרטן, ששדיה נכרתו באופן רדיקלי בשיטה שהיתה נהוגה פעם. הצעיר התמים ציין שאולי ניתן היה להסתפק בכריתה פחות רדיקלית, ובמשך עשר דקות נאלץ לספוג מתקפה אגרסיבית מידי אותו פרופסור שלא היה מוכן לשמוע ביקורת. רופאים, אומר קנדריק, הם בעלי אגו בדיוק כמו אחרים, ולעתים האגו שלהם גדול אף יותר, וההבדל בין המדעי לאישיותי עלול להיטשטש.

כאמור, זה ספר פוליטי. מתוארים בו ניסיונות מעוררי חלחלה לצנזר דעות, לתקוף את מי שמטיף לעמדה השונה מהעמדה המקובלת, ולהעדיף עיתונאי רפואה שמשתפים פעולה עם הממסד הרפואי. כל זאת באמתלה של טובת הציבור. הספר מערער את האמון בקביעות הרשמיות, וקורא לכולנו להיות פקפקנים ודעתנים. התמימות הורגת.

רבקה שאול בן-צבי

שילם מחיר אישי כבד, וסיים את חייו כחולה רוח במוסד לא־אנושי של פעם. עד היום נתפס סיפורו של זמלווייס כביטוי ליחיד הנאבק על האמת שלו מול ממסד מנוכר המתכחש לעובדות. וזה מה שד"ר קנדריק אומר: עצם העובדה שכולם מאמינים במשהו אין פיירושו שהדבר נכון. כמו להבדיל אברהם שנקרא עברי, כי היה בצד אחד של העולם, וכל העולם האילי היה בצד השני. הוא טוען שהנהוג להשכיח חולים במיטותיהם לאחר התקף לב, במשך שישה שבועות, גבה קורבנות רבים; וגם בימינו יש פרקטיקות שאינן שונות במהותן מנהוג המנוחה במיתה.

אסור לכפור בניסויים. אסור לכפור בקביעות המושתתות על ניסויים, או אפילו על קביעות שאינן מעוגנות בניסויים. אם יש נזקים, אין מדגישים אותם. אסור לכפור בכולסטרוול. ד"ר קנדריק אומר: אני בעד חיסונים, אבל לא סביר בעיני האיסור להעמידם כנושא לדיון! או שאסור להזכיר קשר בין אוטיום לחיסונים, שאולי אינו בלתי מבוסס. וכדרכו הוא מציין עובדות. רק עובדות. הכל יכול להיות, אומר קנדריק. אצל רופאים הכל אישי. מה אתה מצפה מרופא נפוח אגו שתהילתו המדעית באה

אבל הדבר המטריד שבעטיו נזעקתי לכתוב את המאמר הזה, אינו העניין הרפואי עצמו, שעליו אין לי מילה להגיד, אלא הבעיה המוסרית הכרוכה בערכוב שבין רפואה לפוליטיקה. מתברר שיש נושאים שאסור לדון בהם ובעיקר אסור להתווכח עליהם או לערער עליהם, כי כמו הדוגמות הנוצריות, הם אמיתות מוחלטות שמעבר לכל ויכוח. אוי לרופא שיביע דעה אישית המנוגדת לדעתו של הממסד הרפואי. הוא לא יועלה בדרגה. הוא יינזף. לא יקבל קביעות. יסולק. יושק (הדוגמאות בספר). קנדריק טוען שלא הרבה השתנה מאז המקרה של ד"ר זמלווייס, אחד האישים הדגולים בתולדות הרפואה.

במחלקת היולדות בבית החולים בווינה היו אחוזי תמותה מבהילים עקב קדחת הלידה. ד"ר זמלווייס הבחין שבמחלקה המקבילה, שנועדה לפשוטי עם, נשים נשארו בחיים. הוא שם לב לכך שהסטודנטים הגיעו לבדוק את היולדות לאחר שנחתו גוויות בשיעורי אנטומיה. ד"ר זמלווייס הנהיג לפיכך חיטוי ידיים במחלקתו, ומספר המיתות צנח! אבל הוראותיו קוממו עליו את הסטודנטים ואת הממסד הרפואי כולו, והוא